

OBČINA LENART

Trg osvoboditve 7, 2230 LENART V SLOV. GOR.
Telefon: 02/729 13 10, fax: 02/720-73-52

Številka 354-36/2019
Datum: 3.6.2019

**SKLEP O UKINITVI UPORABE HERBICIDA Z AKTIVNO SNOVJO GLIFOSAT
NA ZEMLJIŠČIH V LASTI IN UPRAVLJANJU OBČINE LENART**

PREDLAGATELJ: Župan Občine Lenart

GRADIVO PRIPRAVILA : Občinska uprava Občine Lenart

PREDLOG SKLEPA:

Na podlagi 21. in 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/1993, 6/1994 – Odl. US, 45/1994 – Odl. US, 57/1994, 14/1995, 20/1995 – Odl. US, 63/1995 – ORZLS19, 73/1995 – Odl. US, 9/1996 – Odl. US, 39/1996 – Odl. US, 44/1996 – Odl. US, 26/1997, 70/1997, 10/1998, 68/1998 – Odl. US, 74/1998, 12/1999 – Skl. US, 16/1999 – popr., 59/1999 – Odl. US, 70/2000, 100/2000 – Skl. US, 28/2001 – Odl. US, 87/2001 – ZSam-1, 16/2002 – Skl. US, 51/2002, 108/2003 – Odl. US, 72/2005, 21/2006 – Odl. US, 60/2007, 14/2007 – ZSPDPO, 27/2008 – Odl. US, 76/2008, 79/2009, 51/2010, 84/2010 – Odl. US), 16. člena Statuta Občine Lenart (MUV, št. 14/2010, 8/2011 in 31/2017), je Občinski svet Občine Lenart, na 4. redni seji, dne ..... sprejel Sklep o ukinitvi uporabe herbicida z aktivno snovjo glifosata na zemljiščih v lasti in v upravljanju Občine Lenart, kot je predložen.

Na podlagi 21. in 29. člena Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/1993, 6/1994 – Odl. US, 45/1994 – Odl. US, 57/1994, 14/1995, 20/1995 – Odl. US, 63/1995 – ORZLS19, 73/1995 – Odl. US, 9/1996 – Odl. US, 39/1996 – Odl. US, 44/1996 – Odl. US, 26/1997, 70/1997, 10/1998, 68/1998 – Odl. US, 74/1998, 12/1999 – Skl. US, 16/1999 – popr., 59/1999 – Odl. US, 70/2000, 100/2000 – Skl. US, 28/2001 – Odl. US, 87/2001 – ZSam-1, 16/2002 – Skl. US, 51/2002, 108/2003 – Odl. US, 72/2005, 21/2006 – Odl. US, 60/2007, 14/2007 – ZSPDPO, 27/2008 – Odl. US, 76/2008, 79/2009, 51/2010, 84/2010 – Odl. US), 16. člena Statuta Občine Lenart (MUV, št. 14/2010, 8/2011 in 31/2017), je Občinski svet Občine Lenart, na 4. redni seji, dne ..... sprejel

Sklep o ukinitvi uporabe herbicida z aktivno snovjo glifosat na zemljiščih v lasti in upravljanju Občine Lenart

1. člen

Občina Lenart prepoveduje uporabo kemičnega pripravka herbicida z aktivno snovjo glifosat na zemljiščih v lasti in upravljanju Občine Lenart.

2. člen

Neizvajanje prepovedi uporabe kemičnega pripravka herbicida z aktivno snovjo glifosat s strani uporabnikov, najemnikov, izvajalcev,... pomeni hujšo kršitev pogodb o uporabi, najemnih, izvajalskih,...pogodbenih razmerij, kar lahko ima za posledico odpoved pogodbe.

3. člen

Sklep prične veljati z dnem sprejetja na Občinskem svetu Občine Lenart.

Številka: 354-36/2019

Datum:

mag. Janez Kramberger, dr. vet. med.
župan Občine Lenart

Obrazložitev

Občina Lenart je sprejela strategijo, da na svojih površinah za zatiranje plevla ne bo uporabljala kemičnih učinkovin z vsebnostjo aktivne snovi glifosat. Režijski obrat Občine Lenart je preveril več alternativnih načinov za zatiranje plevla in se je odločil za termično in mehansko zatiranje. Stališče smo tudi javno objavili.

Glede na ponovne pozive predlagamo sprejem zavezujočega sklepa Občinskega sveta, da z odločitvijo krovnega organa Občine podkrepimo že sprejeta stališča. S sklepom Občinskega sveta Občine Lenart se prepoveduje uporaba kemičnih sredstev za zatiranje plevla, ki vsebujejo aktivno snov glifosat, na površinah v lasti in v upravljanju Občine Lenart.

Občina Lenart sprejema sklep na načelni ravni, v okviru svojih pristojnosti. V skladu s tem sklepom bomo uredili najemne, izvajalske in druge pogodbe ter prepoved uporabe kemičnih učinkovin z vsebnostjo aktivne snovi glifosat opredelili v pogodbenih razmerjih.

S tem sklepom Občina Lenart prepoveduje uporabo kemične učinkovine glifosat na javnih površinah pred uveljavitvijo Pravilnika o pravilni uporabi fitofarmaceutskih sredstev in Pravilniku o spremembi in dopolnitvi Pravilnika o pravilni uporabi fitofarmaceutskih sredstev (Uradni list RS, št. 28/18), ki prične veljati 1.10.2019, torej pred rokom, ko se za zatiranje plevla na javnih površinah, vključno z golf igrišči in športnimi igrišči ter objekti gospodarske javne infrastrukture, kot so ceste in železnice, ne sme uporabljati fitofarmaceutskih sredstev.

Z dnem sprejetja tega Sklepa Občina Lenart na svojih na svojih površinah ne uporablja glifosata.

Dodatna pojasnila v zvezi učinkovino glifosat povzemamo po prispevku Nacionalnega inštituta za javno zdravje, z dne 31. 5.2019.

Povezava:

<https://www.nijz.si/sl/kaj-je-glifosat-in-kaksni-so-njegovi-vplivi-na-zdravje>

Kaj je glifosat in kakšni so njegovi vplivi na zdravje?

31. 05. 2019

Glifosat je pesticid, ki ga najdemo v fitofarmaceutskih sredstvih (FFS) za zatiranje plevla (herbicidih). Fitofarmaceutska sredstva vsebujejo poleg aktivne snovi tudi dodatke, npr. sredstva za zmanjševanje površinske napetosti, sredstva proti penjenju, barvila, biocide, topila in nečistote. Uporaba glifosata je razširjena tudi v Sloveniji. FFS smo lahko izpostavljeni kot potrošniki, npr. ostankom v hrani in pitni vodi, uporabniki, delavci, prebivalci v bližini škropljenih površin in naključno prisotni. Strokovnjaki Nacionalnega inštituta za javno zdravje po pooblastilu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS že poldrugo desetletje izvajamo toksikološke ocene nevarnosti in tveganja za zdravje ljudi. Sodelovali smo tudi pri presojah glifosata na ravni Evropske unije.

Glifosat s kemičnim imenom N-(fosfometil)glicin je neselektivni herbicid, kar pomeni, da uničuje vse vrste rastlin. Je aktivna snov v fitofarmaceutskih sredstvih za zatiranje plevla, kot sta Roundup in Boom efekt. Pripravki z glifosatom se v nekaterih državah Evropske unije (EU) uporabljajo tudi kot desikacijska sredstva pred žetvijo. Na ta način se osušijo neuporabni deli rastlin in se olajša žetev oziroma pobiranje plodov (npr. hmelj, žita, bombaž). V Sloveniji tovrstna uporaba pripravkov z glifosatom ni dovoljena.

Glifosat se v okolju hitro razgradi, zato v primerjavi z atrazinom ne ogroža podtalnice. Je dražilni in lahko povzroči hude poškodbe oči, vendar je te učinke mogoče preprečiti s pravilno uporabo osebne varovalne opreme. Glifosat je strupen za vodne organizme. Evropski urad za kemikalije (ECHA), ki je pristojen za razvrščanje kemikalij glede na njihove nevarne lastnosti, glifosata ni razvrstil kot mutagenega, rakotvornega, teratogenega oziroma strupenega za razmnoževanje.

Odkritje glifosata

Uporabnost glifosata je v sedemdesetih letih odkrila skupina strokovnjakov, zbranih okrog Johna Franza, ameriškega kemika zaposlenega pri biotehnoškem podjetju Monsanto. Zaradi svoje učinkovitosti so pripravki, ki vsebujejo glifosat, hitro osvojili svetovno tržišče pesticidov. Še večji razmah uporabe glifosata je omogočil razvoj gensko spremenjenih rastlin, ki jih je sredi devetdesetih prav tako razvil Monsanto. Te poljščine namreč preživijo škropljenje z glifosatom.

Kako poteka ocenjevanje aktivnih snovi fitofarmaceutskih sredstev v Evropski uniji?

Ocenjevanje aktivne snovi poteka v skladu z Uredbo 1107/2009 pri Evropski agenciji za varnost hrane (EFSA) in v skladu z Uredbo 1272/2008 pri Evropskem uradu za kemikalije (ECHA). Strokovnjaki iz posamezne države članice ocenjevalke proučijo vse dostopne študije: o učinkovitosti aktivne snovi, njenih fizikalno-kemijskih, toksikoloških in ekotoksikoloških lastnostih, analitskih metodah za določanje, usodi in obnašanju v okolju ter ostankih v hrani in krmu. Toksikološke študije vključujejo izsledke pridobljene na mikroorganizmih, celičnih kulturah, laboratorijskih živalih in v epidemioloških študijah ter informacije spremljanja zdravja delavcev in morebitnih zastrupljenec. Študije se presojuje v luči teže dokazov. Večjo težo imajo študije narejene v skladu z mednarodno sprejetimi testnimi smernicami in dobro laboratorijsko prakso. Zanesljivost študij se ocenjuje s pomočjo Klimischevega točkovanja. Pripravi se osnutek monografije o aktivni snovi. Ta osnutek pregledajo vse države članice. Možnost komentiranja osnutka monografije ima tudi vsa zainteresirana javnost, saj so monografije javno dostopne na EFSA spletni strani. Pred sprejemom dokončne odločitve pripombe in vprašanja obravnavajo strokovni odbori pri EFSA oziroma ECHA.

ECHA odloči o razvrstitvi snovi, torej o nevarnosti snovi, ki je do ponovne presoje zavezujoča. EFSA poleg nevarnosti snovi oceni tudi tveganje za potrošnike, uporabnike, delavce, naključno prisotne in prebivalce, ki živijo v bližini površin, na katerih se uporabljajo FFS. Po zaključeni oceni se aktivna snov lahko uporablja 10 let, če ne predstavlja tveganja za zdravje ljudi, drugih organizmov in podtalnice. Po tem obdobju se aktivna snov ponovno oceni. Vlagatelj je dolžan predložiti vse izsledke, ki so se nakopičili od zadnje presoje.

Evropska unija le leta 2017 podaljšala dovoljenje za uporabo glifosata za nadaljnjih pet let. ZA je glasovala tudi Slovenija.

Ali je glifosat rakotvoren?

V začetku leta 2015 je Evropska agencija za varnost hrane (EFSA), pristojna za presoje sredstev za zaščito rastlin, zaključila s ponovno presojo glifosata. Nekaj mesecev kasneje je Mednarodna agencija za raziskave raka (IARC), ki deluje pri Svetovni zdravstveni organizaciji (SZO), glifosat razvrstila v 2A skupino rakotvornosti, kar pomeni, da je glifosat verjetno rakotvoren za človeka. Razvrstitev IARC ni zakonsko zavezujoča, tako kot je

razvrstitev ECHA. Do takrat je glifosat veljal za herbicid z relativno majhno nevarnostjo za zdravje ljudi.

Strokovnjaki IARC so svojo odločitev sprejeli po pregledu epidemioloških, eksperimentalnih in mehanističnih študij. Po objavi IARC-ove odločitve so študije ponovno pregledali tudi strokovnjaki v posameznih državah članicah Evropske unije (EU), vključno s Slovenijo. V epidemioloških študijah je bilo ugotovljeno nekoliko povečano tveganje za razvoj ne-Hodgkinovega limfoma (NHL), ki je vrsta raka krvotvornih organov in bezgavk, multiplega mieloma in glioma. Tveganje za NHL je bilo blago povečano tako v posameznih študijah, kot tudi v meta-analizi vseh študij. Vendar z epidemiološkimi študijami običajno ugotavljamo povezavo med izpostavljenostjo in učinkom, le redko pa z njimi lahko dokazujemo vzročnost. Obravnavane epidemiološke študije so preučevale poklicno izpostavljene populacije. Te so praviloma v stiku s FFS pogosteje, dlje in v znatno večjih odmerkih kot splošna populacija. Ključne pomanjkljivosti obravnavanih epidemioloških študij so, da so bili preiskovanci izpostavljeni več sredstvom za zaščito rastlin hkrati, da niso bili izpostavljeni le aktivnim snovem, ampak tudi dodatkom in nečistotam in da je bila izpostavljenost pomanjkljivo opredeljena. Morebitnih učinkov tako ne moremo pripisati samo eni snovi, v konkretnem primeru glifosatu. Rezultati epidemioloških študij, na podlagi katerih je IARC sprejel svojo odločitev, ne zadoščajo za razvrstitev glifosata kot rakotvornega, saj ni mogoče z zadostno gotovostjo izključiti naključja in vpliva drugih morebitnih dejavnikov.

Temu, da trenutno znana dejstva ne zadoščajo kriterijem za razvrstitev glifosata kot rakotvornega za ljudi, so pritrdile številne strokovne inštitucije, kot so:

Nemški zvezni inštitut za oceno tveganja (BfR), v vlogi poročevalca za EU oceno,

Evropska agencija za varnost hrane (EFSA), ob podpori strokovnjakov za oceno tveganja FFS iz večine držav članic,

Evropska agencija za kemikalije (ECHA)

Agencija za zaščito okolja Združenih držav Amerike (US-EPA),

Kanadska agencija za nadzor s škodljivimi organizmi,

Združeni odbor strokovnjakov za ostanke pesticidov Organizacije združenih narodov za prehrano in kmetijstvo ter Svetovne zdravstvene organizacije (JMPR-FAO/WHO),

Avstralska uprava za veterinarska zdravila in pesticide,

Japonska agencija za varno hrano,

Agencija za zaščito okolja Nove Zelandije.

Naštete inštitucije so naredile neodvisne ocene nevarnosti in tveganja z uporabo uveljavljenih mednarodno sprejetih pristopov za presojo študij. Na podlagi tega so zaključile, da glifosat ni genotoksičen in rakotvoren za ljudi.

V EU ostaja glifosat do nadaljnjega razvrščen kot dražilen in nevaren za okolje (vodne organizme). Ne glede na obširnost študij pred registracijo aktivne snovi je nemogoče natančno predvideti vse možne škodljive učinke. Zato je potrebno budno spremljanje (vigilanca) tudi po registraciji. V primeru glifosata je to predvsem toksikovigilanca morebitnih učinkov pri ponavljajoči se (kronični) izpostavljenosti.

Vloga toksikovigilance

zbiranje in analiza informacij o učinkih kemičnih snovi pri:

nezgodnih in namernih zastrupitvah;

poklicni izpostavljenosti;

izpostavljenosti iz okolja (zrak, voda, tla, hišni prah);

izpostavljenosti preko hrane in predmetov splošne rabe;

ocena tveganja (presoja varnosti) kemičnih snovi;

posredovanje informacij strokovni in splošni javnosti;
priprava predlogov aktivnosti, ki izboljšajo kemijsko varnost;
spremljanje učinkovitosti tovrstnih aktivnosti.
Vir: Slovensko toksikološko društvo, <http://tox.si/o-toksikologiji/>

Ali uporaba FFS z glifosatom ogroža zdravje ljudi?

Vsa FFS, ki vsebujejo glifosat in so registrirana v Sloveniji, so bila ocenjena po mednarodno sprejetih postopkih in upoštevajoč trenutno razpoložljive podatke, informacije in znanstvena dognanja. Pri predvideni uporabi, skladni z navodili za uporabo, glifosat ne predstavlja upoštevanja vrednega tveganja za zdravje potrošnikov, uporabnikov, delavcev, naključno prisotnih in prebivalcev v bližini škropljenih površin.

Tveganje je verjetnost, da se zaradi izpostavljenosti kemikaliji pojavi škodljivi učinek. Nasprotno, varnost pomeni verjetnost, da se škodljivi učinek ne pojavi. Ocena tveganja je znanstveni proces, s pomočjo katerega sta določeni stopnja in narava tveganja. V življenju absolutna varnost ni možna, ne samo v zvezi s kemikalijami, ampak tudi v zvezi s številnimi življenjskimi obdobji (npr. nosečnost, otroštvo, starost), naravnimi nesrečami (npr. potres, poplave, udar strele), prostovoljnimi aktivnostmi (npr. šport, potovanja) in razvadami.

Kot vsak znanstveni postopek ima tudi ocenjevanje tveganja svoje negotovosti, vendar način testiranja in faktorji ocenjevanja vsebujejo številne konzervativne predpostavke in je dejansko tveganje v večini primerov veliko manjše kot tveganje, ki ga na podlagi ocene predpostavimo. (Vir: Timbrell, J. *Tvegan posel-Ocena kemijske nevarnosti in tveganja*. 2008. V Timbrell., J. *Paradoks strupa – Kemikalije kot prijatelji in sovražniki*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja RS, str.294-325).

Ali smo v Sloveniji potrošniki izpostavljeni glifosatu preko ostankov v živilih?

V Sloveniji od leta 2012 sledimo ostankom glifosata v živilih v okviru monitoringa za spremljanje ostankov pesticidov v živilih in krmih. Skupno je bilo v tem obdobju pregledanih 194 vzorcev živil, od tega 42 vzorcev v letu 2017 in 52 vzorcev v letu 2018. Vsebnost glifosata v pregledanih vzorcih je bila pod mejno vrednostjo ostankov tega pesticida za pregledana živila, z izjemo enega vzorca leče iz Kanade, pregledanega leta 2013, kjer je vsebnost glifosata presegla določeno mejno vrednost. Na podlagi rezultatov monitoringa živil lahko zaključimo, da je izpostavljenost potrošnikov glifosatu preko ostankov v živilih majhna in kar je pomembnejše, ne presega za vplive na zdravje relevantnega sprejemljivega dnevnega vnosa.

Ali smo v Sloveniji potrošniki izpostavljeni glifosatu preko ostankov v pitni vodi?

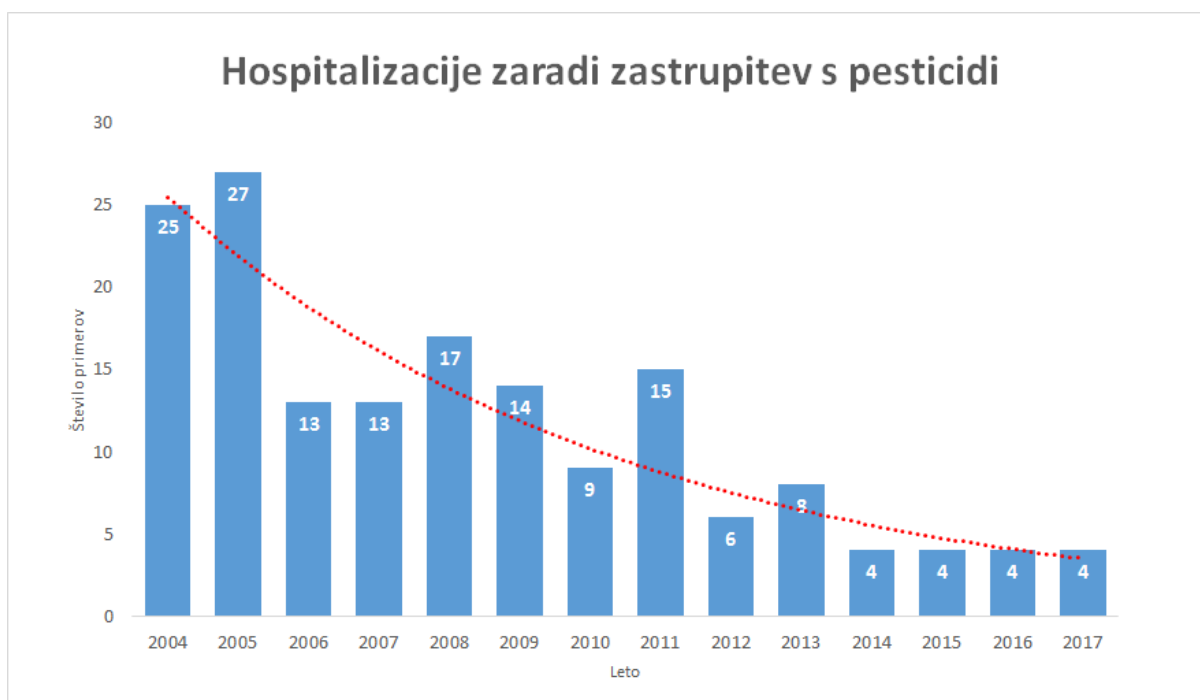
Glifosat in njegov razgradni produkt AMPA se zelo močno vežeta na prst in zato minimalno spirata v podtalnico. Na podlagi ocen o usodi in obnašanju glifosata v okolju se predvideva, da se glifosat in AMPA v podtalnici pojavita le izjemoma, zato sklepamo, da je predvidena izpostavljenost glifosatu preko pitne vode zanemarljivo majhna.

V Nemčiji so leta 2016 v štirinajstih znamkah nemškega piva odkrili ostanke glifosata v koncentracijah od 0,46–29,76 mikrogramov na liter piva. Glifosat se je v nemškem pivu pojavil najverjetneje zato, ker je tam dovoljena uporaba te aktivne snovi kot desikanta pri spravilu ječmena in hmelja. V državah Evropske unije (EU) znaša sprejemljivi dnevni odmerek glifosata za kratkotrajno in dolgotrajno peroralno izpostavljenost 0,5 mg/kg telesne mase/dan. Če bi odrasli s telesno maso 60 kg dnevno popil en liter piva, ki vsebuje 30

mikrogramov glifosata, bi bil izpostavljen 0,0005 mg glifosata/kg telesne mase, kar je tisočkrat manj od sprejemljivih odmerkov. Zato v tem primeru pitje piva z ostanki glifosata ne predstavlja tveganja za zdravje potrošnikov zaradi izpostavljenosti glifosatu, vendar pa je treba opozoriti, da uživanje več kot 0,5 litra piva na dan lahko predstavlja tveganje za zdravje zaradi vnosa etilnega alkohola.

Ali se kje v Sloveniji pojavlja več zdravstvenih težav zaradi proizvodnje in uporabe glifosata?

Podatki iz Zbirke bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi poškodb in zastrupitev kažejo, da število akutnih zastrupitev s pesticidi v Sloveniji upada. Vendar zaradi načina zbiranja podatkov ni mogoče ugotoviti, kolikšen delež zastrupitev prikazanih na spodnji sliki lahko pripišemo pripravkom, ki vsebujejo glifosat.

Podatki o kroničnih zastrupitvah s pesticidi se v Sloveniji zaenkrat ne spremljajo. Nacionalni akcijski program za doseganje trajnostne rabe FFS za obdobje 2018-2022 predvideva vzpostavitev spremljanja možnih kroničnih posledic poklicnih uporabnikov FFS, v pristojnosti strokovnjakov medicine dela, prometa in športa.

Ali proizvodnja FFS na osnovi glifosata v Račah vpliva na pojavnost raka na Dravskem polju?

V nekdanji tovarni Pinus v Račah, ki jo je prevzel ameriški proizvajalec pesticidov Albaugh, proizvajajo herbicid na osnovi glifosata. Onkološki inštitut Ljubljana je izvedel raziskavo z naslovom Incidenca raka na Dravskem Polju: Geografska analiza incidence. Glavne ugotovitve raziskave, ki je bila predstavljena v aprilu 2019, so bile:

Število novih primerov raka v Podravski regiji, kot tudi na Dravskem polju, se z leti povečuje. Povečevanje števila novih primerov raka je značilno tudi za preostalo Slovenijo in razviti svet. Porast števila novih primerov raka je v večji meri posledica staranja prebivalstva.

Najpogostejše vrste raka v Podravski regiji so enake kot pri prebivalcih celotne Slovenije. Pet najpogostejših rakov (rak debelega črevesa in danke, nemelanomski kožni rak, pljučni rak, rak

dojk, rak prostate) tako v Podravski regiji kot v Sloveniji predstavljajo skupaj več kot polovico vseh rakov.

V raziskavi ni bilo ugotovljenega povečanega tveganja za nastanek proučevanih vrst raka v 40 območjih na področju Dravskega polja. Izjema je naselje Kidričevo, kjer smo ugotovili statistično značilno večje tveganje za nastanek pljučnega raka v primerjavi s Podravsko regijo v zadnjem opazovanem obdobju (2005–2014).

V nobenem od 40 območij na Dravskem polju niso ugotovili za nobeno izmed proučevanih vrst raka v nobenem od treh desetletnih obdobj kopičenja primerov rakavih obolenj, ki bi lahko nakazovalo na vpliv lokalnega dejavnika.

Kaj menite o nedavnih sodbah v zvezo z glifosatom v ZDA?

Kot strokovnjaki za toksikološke ocene nevarnosti in tveganja menimo, da so zaključki zgoraj naštetih strokovnih inštitucij, ki so v zadnjih letih presojele glifosat, relevantnejši od sodbe posameznih sodišč. Obenem se zavedamo, da je sodbe potrebno spoštovati.

Dodatne informacije o glifosatu:

[Predstavitev poteka ocenjevanja glifosata na ravni Evropske unije](#)

[Zbornik 3. kongresa Slovenskega toksikološkega društva Okoljska onesnažila in komunikacija tveganja](#)

[Članek Odškodnina za raka, Mladina](#)

[Oddaja Studio ob 17.00 Glifosat- politično vprašanje](#)

[Pogovorna oddaja Odkrito o glifosatu, TV Slovenija 3](#)

[Raziskava Incidenca raka na Dravskem Polju: Geografska analiza incidence, Onkološki inštitut Ljubljana, april 2019](#)